

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

на тему «Захист прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України»

здобувача наукового ступеня доктора філософії

Курандо Катерини В'ячеславівни

з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Попередня експертиза дисертації Курандо Катерини В'ячеславівни відбулась на фаховому семінарі, який був проведений кафедрою адміністративного та господарського права економіко-правового факультету «26» травня 2021 року.

Актуальність теми дослідження. Дисертація Курандо К. В. присвячена дослідженню захисту прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України. Закріплені у вітчизняному законодавстві положення не створюють належної правової основи для врегулювання відносин у сфері захисту прав та законних інтересів таких осіб. Так, недосконалим є законодавче визначення поняття іноземної особи та іноземного суб'єкта господарювання, недостатньо досліджено питання залучення іноземних осіб в якості суддів, помічників судді, секретарів судового засідання та судових розпорядників у господарських справах, не знайшла відображення в Господарському процесуальному кодексі України процедура визнання рішення іноземного суду в Україні, передбачені процесуальним законодавством України положення не дозволяють повною мірою здійснити захист прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України. Через відсутність чіткості й послідовності норми ГПК України не завжди можуть виконуватися в силу наявності багатьох невирішених практичних і теоретичних проблем у сфері встановлення змісту іноземного права, сповіщення іноземних осіб, залучення перекладача, консула, експерта з питань права, іноземного адвоката тощо. Наведене вказує на актуальність та доцільність наукового дослідження даного напрямку, чим і обумовлено вибір теми.

Дисертаційна робота виконана на кафедрі адміністративного та господарського права Одеського національного університету імені І. І. Мечникова, під науковим керівництвом доктора юридичних наук, професора Степанової Тетяни Валеріївни.

Дослідження проводилось в межах наукових тем кафедри «Механізми публічноправової і приватноправової регламентації суспільних відносин у

адміністративно-політичній, соціально-культурній та господарській сферах» (ДР № 0112U002484) та «Дослідження механізму реалізації прав і свобод людини та громадянина в публічному та приватному праві» (ДР № 0118U001224).

Мета дисертаційного дослідження полягала в обґрунтуванні нових теоретичних положень щодо захисту прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України та підготовці пропозицій, спрямованих на удосконалення господарського процесуального законодавства з цих питань.

Авторка сформулювала актуальні, логічні завдання, які відповідають поставленій меті: дослідження та удосконалення поняття іноземців та іноземних суб'єктів господарювання, їх процесуальної правосуб'єктності; дослідження нормативно-правового регулювання положення іноземних осіб у господарському судочинстві; дослідження і конкретизація правової регламентації суспільних відносин між учасниками господарського процесу та іноземною особою, що є учасником господарського судочинства; дослідження юрисдикції господарських судів та підсудності справ за участю іноземців; з'ясування особливостей процесуально-правових гарантій доступу іноземних осіб до господарського судочинства в Україні; дослідження і конкретизація виконання установами іноземних держав доручень господарських судів України про надання правової допомоги; дослідження та удосконалення визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів та міжнародних арбітражів; з'ясування особливостей судового імунітету при розгляді спорів за участю іноземних осіб; з'ясування особливостей та удосконалення представництва іноземних осіб у судах України; дослідження і конкретизація загальних і спеціальних прав та обов'язків іноземних осіб у господарському судочинстві України.

В результаті обговорення дисертації на семінарі визначені найбільш актуальні результати дисертаційного дослідження: аргументовано основні засади (принципи), на яких ґрунтуються загальні права та обов'язки іноземних осіб у господарському судочинстві України; обґрунтовано залучення іноземних осіб в якості не тільки суддів, але й помічника судді, секретаря судового засідання та судового розпорядника щодо їх участі в малозначних господарських справах, що не стосуються державної таємниці, якщо обидві сторони спору не заперечують проти кандидатури такої особи; обґрунтовано закріпити та деталізувати в Господарському процесуальному кодексі України механізм визнання рішення іноземного суду в Україні.

Уточнено: визначення поняття іноземців у господарському процесі шляхом розширення визначення особами без громадянства та доповненням, що такі фізичні особи в силу положень господарського процесуального закону мають право та можливість здійснювати свої процесуальні права та виконувати процесуальні обов'язки в ході розгляду спорів у господарських судах України; визначення іноземних суб'єктів господарювання шляхом визнання фізичних осіб-підприємців та юридичних осіб, які мають на меті здійснення господарської діяльності та створені як суб'єкт господарювання відповідно до законодавства іноземної держави чи в межах діяльності міжнародної

організації; процедуру виконання судових доручень про надання правової допомоги або вручення виклику до суду чи інших документів до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави шляхом встановлення граничного строку зупинення провадження по справі, що має відраховуватися з моменту безпосереднього надсилання такого запиту за кордон з наданням судді права поновити провадження по справі за власною ініціативою, якщо відповідь на судові доручення не отримано в розумний строк.

Набули подальшого розвитку положення щодо: класифікації учасників господарського процесу – іноземців залежно від необхідності отримання згоди на надання пояснень на: (а) осіб, які дають пояснення на загальних засадах; (б) осіб, яких не можна допитувати тільки про певні обставини; (в) осіб, які не можуть бути допитаними через об'єктивну неможливість у стані здоров'я; (г) осіб, які мають надати згоду на надання пояснень (зокрема, дипломатичні та консульські представники); виділення в якості учасників у справах з іноземним елементом консулів та дипломатичних представників з розширенням їх повноважень щодо представництва в суді не тільки громадян, а й юридичних осіб; надання можливості всім учасникам господарського процесу за їх заявою користуватися послугами перекладача.

Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає вимогам щодо її оформлення. Дисертація містить самостійний науковий аналіз емпіричного та теоретичного матеріалу, автор наводить практичні результати, які мають істотне значення для сучасної юридичної науки.

Одержані результати є достовірними та об'єктивними. Дисертаційне дослідження Курандо К. В. було перевірено автоматизованим сервісом Unichesk, й отримано наступні результати: оригінальність – 83,8%, схожість – 16,2%. Перевірка підтверджує висновок рецензентів щодо самостійності досліджень та висновків здобувача. Всі використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Результати та висновки автора дослідження можливо використати у науково-дослідницькій сфері, оскільки здобутки авторки залишають простір для подальшої наукової розробки. Висновки та рекомендації здобувачки також можуть бути застосовані в практичній діяльності суб'єктів господарювання (Довідка про впровадження від ГО «Спілки юристів Одеської області №546/05/21 від 11.05.2021р.; довідка про впровадження від адвоката Фомічової А.О. №541/13-05 від 13.05.2021р.).

Окремі положення дисертаційного дослідження були впроваджені в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова у навчальний процес при викладанні курсів «Господарське процесуальне право», «Порівняльне процесуальне право», «Загальні основи процесуального права», при написанні курсових та магістерських робіт, при підготовці методичних рекомендацій з відповідних дисциплін (Акт впровадження в ОНУ імені І.І.Мечникова від 24.12.2020 р.).

Апробацію наукових результатів було здійснено шляхом участі авторки у роботі всеукраїнських та міжнародних наукових та науково-практичних конференцій: Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні питання розвитку правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства в Україні» (м. Харків, 15-16 червня 2018 року), 73-ій звітній науковій конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова (м. Одеса, 28–30 листопада 2018 року), II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин» (м. Кривий Ріг, 27 вересня 2019 року), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Треті економіко-правові студії», присвяченій 155-річчю Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м. Одеса, 15 травня 2020 року), IV Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні» (м. Чернівці, 16 жовтня 2020 року), 75-ій звітній науковій конференції професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова (м. Одеса, 25–27 листопада 2020 року), Міжнародній щорічній дистанційній науковій конференції «Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Четверті юридичні читання» (м. Одеса, 9 квітня 2021 року).

Перелік наукових публікацій Курандо К. В. за темою дисертації. За результатами досліджень опубліковано 12 наукових праць, у тому числі 3 розміщені у виданнях та збірниках наукових праць, визнаних МОН України фаховими, 2 статті у зарубіжних виданнях (у тому числі 1 стаття – Scopus), а також 7 тез виступів на науково-практичних конференціях.

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Курандо К.В. Щодо виконання доручень господарських судів України про надання правової допомоги установами іноземних держав. *Правова держава*. 2020. №39. С.25-31.
2. Курандо К. В. Представництво іноземних осіб у господарських судах України. *Право і суспільство*. № 6-2. Ч.1. 2020. С.101-106.
3. Курандо К. В. Спеціальні права та обов'язки іноземних осіб у господарському судочинстві України. *Юридичний електронний журнал*. 2021. №2. С.112-115.

Статті в зарубіжних виданнях:

4. Kurando K. The principles of foreign persons' rights and duties system formation in economic litigation of Ukraine. *Global Academics. International Journal of Advance Researches*. 2021. Quarterly Issue #2(12). P. 46-55.
5. Samsin I., Kovalko N., Kovalenko A., Zabzaliuk D., Kurando K. Legal aspects of identity transactions involving entities with foreign elements: ict technologies and issues of the tax burden. *Estudios de Economía Aplicada*. 2021. Vol. 39 (5). P.1-13. (Scopus).

Тези доповідей на наукових конференціях:

6. Курандо К.В. Щодо взаємодії перекладача з іншими учасниками господарського процесу у справах з іноземним елементом. *Актуальні питання розвитку правової держави в умовах сучасного становлення громадянського суспільства в Україні*: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м.Харків, 15-16 червня 2018 р.). Харків: ГО «Асоціація аспірантів-юристів», 2018. С.62-64.
7. Курандо К. В. Іноземні особи у господарському судочинстві України. *Матеріали 73-ї звітної наук. конф. професорсько-викладацького складу і наукових працівників економіко-правового факультету ОНУ ім. І.І. Мечникова* (м. Одеса, 28–30 листопада 2018 р.). Одеса, 2018. С.9-11.
8. Курандо К.В. Щодо додаткових гарантій принципу мови судочинства. *Господарське право та процес в умовах трансформації суспільних відносин*: матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 27 вересня 2019 р). Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2019. С.189-192.
9. Курандо К.В. Щодо кваліфікації особи, яка залучається до процесу в якості перекладача. *Треті економіко-правові студії* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, присвяч. 155-річчю Одеського національного університету імені І. І. Мечникова (м.Одеса, 15 травня 2020 р.). Одеса: Фенікс, 2020. С.43-45.
10. Курандо К. В. Процесуально-правові гарантії доступу іноземних осіб до правосуддя (на прикладі господарського судочинства). *Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні*: Матеріали ІV Міжнар. наук.-практ. конф. (м.Чернівці, 16 жовтня 2020 р.); [редкол.: О. В. Щербанюк (голова), Л.Г. Бзова (відпов. секр.) та ін.]. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2020. С.203-205.
11. Курандо К. В. Визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів та міжнародних арбітражів. *Матеріали 75-ї звіт. наук. конф. професорсько-викладацького складу і наук. працівників економіко-правового факультету ОНУ ім. І. І. Мечникова* (м.Одеса, 25–27 листопада 2020 р.). Одеса: Фенікс, 2020. С.53-56.
12. Курандо К.В. Класифікація учасників господарського процесу. *Правовий вимір конституційної та кримінальної юрисдикції в Україні та світі. Четверті юридичні читання* : матеріали Міжнар. щоріч. дистанц. наук. конф. (м. Одеса, 9 квітня 2021 р.) / за заг. ред. Т.В. Степанової, О. А. Чувакова; уклад.: А.В. Левенець, О.В. Нарожна. Одеса : Фенікс, 2021. С. 40-42.

Дисертаційна робота Курандо Катерини В'ячеславівни є самостійним та інноваційним дослідженням і за науковим рівнем, актуальністю, теоретичною і практичною цінністю, обсягом та оформленням відповідає

усім вимогам спеціальності 081 «Право» та пунктам 9-18 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167.

Зауваження та рекомендації:

1. Доцільно було б ширше висвітлити проблематику захисту прав та законних інтересів іноземних осіб, включаючи до нього питання самозахисту, а також допоміжних та альтернативних процедур (зокрема, про інститут медіації та його застосування при вирішенні спорів за участю іноземного елемента), видається доцільним приділити даному питанню більше уваги, ніж присвячено в підрозділах 2.5 і 3.2 роботи.

2. Бажано показати, чи відповідають доктринальні основи захисту іноземної особи у вітчизняному судовому процесі в цілому та в господарському процесі зокрема ступеню їх практичного забезпечення та реалізації в Україні.

Відповідність дисертації вимогам, передбаченим пунктом 10 Порядку МОН. Дисертація Курандо К. В. на тему: «Захист прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України» відповідає вимогам, передбаченим пунктом 10 Порядку МОН, а саме: подана у вигляді кваліфікаційної наукової праці на правах рукопису: виконана здобувачем особисто, містить наукові положення, нові науково обґрунтовані теоретичні результати досліджень, що мають суттєве значення у вивченні проблем захисту прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України, і свідчать про особистий внесок здобувачки.

Вважати, що дисертаційна робота Курандо К. В. «Захист прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, за своїм науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), вимогам пп. 9, 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167, та відповідає напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми ОНУ імені І.І. Мечникова зі спеціальності 081 «Право».

РЕКОМЕНДУВАТИ:

Дисертаційну роботу «Захист прав та законних інтересів іноземних осіб у господарському процесі України», подану Курандо Катериною В'ячеславівною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту.

Головою спеціалізованої вченої ради призначити:

доктора юридичних наук, професора, професора кафедри адміністративного та господарського права Гаран Ольгу Володимирівну;

Опонентами призначити:

доктора юридичних наук, професора, завідувача кафедри господарсько-правових дисциплін та економічної безпеки Донецького юридичного інституту МВС України Ніколенко Людмилу Миколаївну;

кандидата юридичних наук, доцента, доцента кафедри державно-правових дисциплін Міжнародного гуманітарного університету Згаму Антоніну Олександрівну.

Головуючий на засіданні,
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного
та господарського права

Гаран О. В.

Рецензент:
доктор юридичних наук, професор,
професора кафедри кримінального
права, кримінального процесу та
криміналістики

Миколенко О. М.

Рецензент:
кандидат юридичних наук, доцент,
доцента кафедри адміністративного
та господарського права

Чайковська В. В.

Секретар
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
та господарського права

Білик П. П.

«26» травня 2021 р.

